

Informacijos rinkinys

MOKINIO

PADĖJĖJUI

KAUNO ŠVIETIMO INOVACIJŲ CENTRAS

Išimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų metodinis būrelis parengta informacinė medžiaga mokinio padėjėjams, dirbantiems su skirtingų poreikių turinčiais vaikais

Įtraukiojo ugdymo iššūkiai

Įtraukusis ugdymas – tai galimybė visiems vaikams mokytis kartu savo bendruomenėje, kurioje jie gyvena. Skirtingų poreikių turintys vaikai gali atskleisti savo stiprybes, išmokti priimti ir suprasti vieni kitus bei bendradarbiauti. Šie įgūdžiai pravers ne tik mokykloje, bet ir ateityje – tiek darbo rinkoje, tiek kuriant šeimos santykius.

Įtraukusis ugdymas – tai galimybė visiems vaikams mokytis kartu savo bendruomenėje, kurioje jie gyvena. Skirtingų poreikių turintys vaikai gali atskleisti savo stiprybes, išmokti priimti ir suprasti vieni kitus bei bendradarbiauti. Šie įgūdžiai pravers ne tik mokykloje, bet ir ateityje – tiek darbo rinkoje, tiek kuriant šeimos santykius.

Įtraukusis ugdymas yra naudingas visiems, nes kiekvienas vaikas pasaulį mato savaip ir bendrauja unikalčiai. Mokykla tampa vieta, kur šie skirtumai dera, o kiekvienas vaikas jaučiasi priimtas ir svarbus bendruomenės narys.

Dažnai manoma, kad įtraukusis ugdymas – tai tik švietimo programa ar fizinis pritaikymas. Tačiau tai yra daugiau – tai galimybė kiekvienam vaikui būti savimi, jaustis priklausančiam klasei, draugų grupei ir mokyklos bendruomenei. Kiekvieno mokinio unikalumas yra vertybė, padedanti augti ir mažinti diskriminaciją. Tai naudinga ne tik mokiniams, bet ir mokytojams, tėvams bei globėjams.

Net 80 % vaikų, turinčių specialiųjų poreikių, su tinkama pagalba gali mokytis pagal įprastą ugdymo programą. Net ir didesnių sunkumų turintiems vaikams galima rasti sprendimus, leidžiančius mokytis kartu su bendraamžiais.

Daugiau informacijos: https://lisc.lt/wp-content/uploads/2024/09/ATMINTINE_2024_seimoms.pdf

Kas gi tas mokinio padėjėjas?

Mokinio padėjėjas – darbuotojas, teikiantis pagalbą mokiniui/ugdytiniui ar (ir) mokinių/ugdytinių grupei, kuriems kyla dalyvavimo ugdymo procese sunkumų.

Mokinio padėjėjo funkcijos:

1. padėti mokiniui/ugdytiniui ar (ir) mokinių/ugdytinių grupei atlikti su savitarna, savitvarka ir maitinimusi susijusias veiklas;
2. padėti mokiniui/ugdytiniui įsitraukti į ugdomąsias veiklas, dalyvauti ugdymo procese, pasiruošti pamokai reikiamas priemones, teikti pagalbą pertraukų tarp pamokų metu ir t. t.;
3. padėti orientuotis aplinkoje, judėti;
4. prireikus palydėti mokinį į specialios paskirties erdves, jose užtikrinti jo saugumą;
5. perskaityti tekstą ir (ar) padėti konspektuoti;
6. padėti naudotis ugdymui skirtomis techninės pagalbos priemonėmis pagal mokytojo ar švietimo pagalbos specialisto pateiktą instrukciją, padėti mokytojui jas paruošti;
7. konsultuotis su mokyklos vaiko gerovės komisija, mokytoju, švietimo pagalbos specialistu dėl taikytinų veiksmy, kurie padėtų mokiniui įsitraukti į ugdymo procesą ir jame dalyvauti;
8. vykdyti švietimo pagalbos ir kitų specialistų rekomendacijas, instrukcijas, kurias yra nurodytos individualaus ugdymo plane;
9. padėti mokiniui elgtis socialiai priimtiniu būdu, išvengti elgesio, kuris neatitinka socialinio, kultūrinio, situacinio ar fizinės aplinkos, kurioje jis vyksta, konteksto bei gali būti laikomas neįprastu, netinkamu arba trikdančiu dėl aplinkos, kurioje jis pasireiškia, (toliau – konteksto neatitinkantis elgesys) pasireiškimų, veikiant tiksliai pagal išankstinius susitarimus, pasireiškus konteksto neatitinkančiam elgesiui, padėti sustabdyti jį arba pasišalinti iš elgesį išprovokavusios aplinkos, teikti informaciją po konteksto neatitinkančio elgesio pasireiškimo, aptariant taikytų veiksmy efektyvumą su švietimo pagalbą teikiančiais specialistais;
10. pagal kompetenciją dalyvauti individualaus ugdymo plano įgyvendinimo aptarimuose;
11. bendradarbiauti su mokytojais, kitais švietimo pagalbą teikiančiais specialistais;
12. dalyvauti nacionaliniuose mokymosi pasiekimų patikrinimuose, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose ir brandos egzaminuose, kuriuose dalyvauja mokinys, kuriam teikiama Pagalba, juose vykdyti pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas;
13. vadovaujantis švietimo pagalbos specialistų rekomendacijomis padėti mokiniui integruotis į mokyklos bendruomenę, palaikyti draugystę su bendraamžiais, skatinti bendravimą ir bendradarbiavimą;
14. padėti įgyvendinti savirūpos planą.

Darbo organizavimo tvarką reglamentuoja Lietuvos respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. rugpjūčio 22 d. įsakymu Nr. V-898 patvirtintas Specialiosios pagalbos teikimo mokyklose (išskyrus aukštąsias mokyklas) tvarkos aprašas:

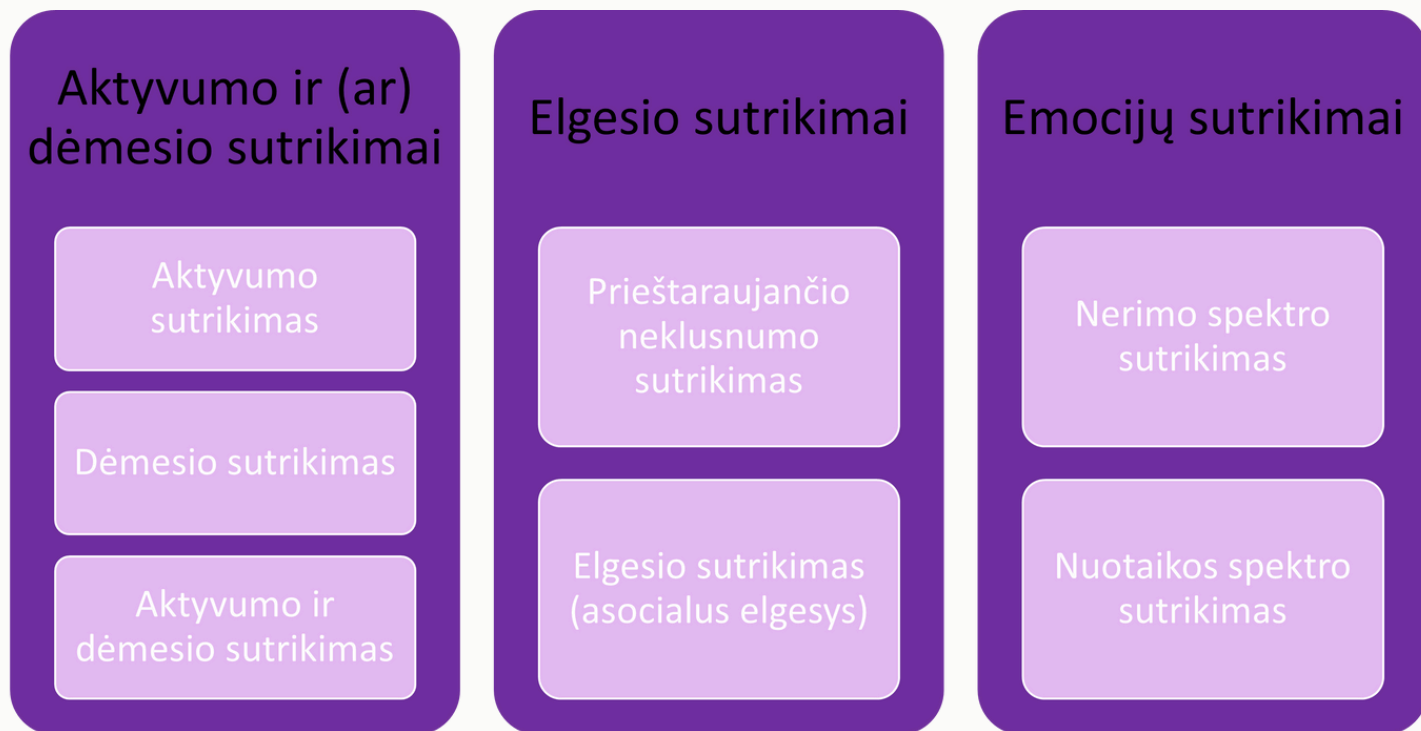
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5350a9b260bf11efad96fef38de4d94a?jfwid=-121p2d9xt5>

Mokytojo padėjėjo vaidmuo dirbant su vaikais, turinčiais elgesio ir/ar emocijų sutrikimų

Ugdymo įstaigose dažnai susiduriame su mokiniais, kurie turi elgesio ar (ir) emocijų sunkumų – tai sutrikimo lygio nesiekiantys elgesio ar emocijų požymiai, trukdantys asmens socializacijai ir saviraiškai. (1)

Tuo atveju, jei elgesys ar (ir) emocijos trukdo socialinei adaptacijai ir saviraiškai, o požymių nepakanka sutrikimui nustatyti, laikoma, kad vaikas turi elgesio ar (ir) emocijų sunkumų. Kartais elgesio ar (ir) emocijų sunkumai atsiranda tik tam tikrose situacijose, yra laikini ir gali būti veiksmingai sprendžiami laiku suteikiant kokybišką pagalbą. O kartais, jie išlieka stabilus, veikia vaiko prisitaikymą gyvenime ir gali virsti sutrikimais.

Psichiatras nustato galutinę elgesio ar (ir) emocijų sutrikimų diagnozę pagal tarptautinę psichikos sutrikimų klasifikaciją (TLK-10-AM sisteminį ligų sąrašą –psichikos ir elgesio sutrikimai) skiria gydymą psichotropiniais vaistais, taiko psichologinio konsultavimo elementus. Nustatant galimo sutrikimo diagnozę, požymiai yra vertinami pagal jų pasireiškimo intensyvumą, pasireiškimo dažnumą, trukmę ir išplitimą.

(1) šaltinis: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/07/Elgesio-ir-emociju-sunkumu_GALUTINIS.pdf

(2) šaltinis: Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, grupių nustatymo ir jų specialiųjų ugdymosi poreikių skirstymo į lygius tvarkos aprašas, 2011 m.

Elgesio ir (ar) emocijų sutrikimai

Elgesio ar (ir) emocijų sutrikimai, prasideda vaikystėje ir paauglystėje. Jie nėra tik laikina, tikėtina reakcija į stresą keliančius įvykius, jie nuolat pasireiškia ne mažiau nei dviejose skirtingose situacijose elgesio ar (ir) emocinėmis reakcijomis, ryškiai besiskiriančiomis nuo įprastų amžiaus, kultūros ir etinių normų, nepasiduoda poveikiui, taikomam bendrojo ugdymo aplinkoje.

Biologiniai sutrikimai turi įtakos vaiko emocijoms ar elgesiui, nes biologinis sutrikimas beveik visada sukelia psichikos ir socialines problemas, kurios vėliau prisideda prie elgesio ar (ir) emocijų sutrikimų.

Aktyvumo ir dėmesio sutrikimas (ADHD)

ADHD yra raidos sutrikimas, pasireiškiantis dėmesio išlaikymo sunkumais ir per dideliu aktyvumu. Šiam sutrikimui būdinga ankstyva pradžia dar vaikystėje – iki 12-os metų amžiaus – dažnai tęsiasi paauglystėje ir suaugusiame amžiuje. Suaugusiesiems simptomai yra mažiau ryškūs, kadangi asmuo išmoksta prisitaikyti.

Moksliniai tyrimai atskleidžia, kad ADHD išsivystymą lemia genetiniai, biologiniai ir aplinkos veiksniai:

1. **Genetiniai veiksniai:** Paveldimumas lemia 60–90 % ADHD atvejų, o sutrikimas dažnai pasireiškia šeimos nariams.
2. **Smegenų struktūros pokyčiai:** ADHD turinčių žmonių smegenų sritys, atsakingos už dėmesį ir impulsų kontrolę, yra pakitusios.
3. **Neurotransmiterių disbalansas:** Dopamino ir norepinefrino kiekio pokyčiai gali lemti pagrindinius ADHD simptomus.
4. **Motinos įpročiai nėštumo metu:** Rūkymas ir alkoholio vartojimas nėštumo metu padidina ADHD riziką vaikui.
5. **Smegenų traumos:** Sunki galvos trauma kai kuriais atvejais gali sukelti ADHD simptomus.
6. **Neišnešiotumas ir mažas svoris:** Neišnešioti ir mažo svorio kūdikiai dažniau susiduria su ADHD.

Kompleksinė kilmė: ADHD dažniausiai atsiranda dėl genetinių, biologinių ir aplinkos veiksnių sąveikos.

Daugiau informacijos apie požymius, simptomus ir pagalbą:

<https://www.pasikalbeka.lt/skaitiniai/aktyvumo-ir-demesio-sutrikimas-adhd-ka-butina-zinoti>

Plačiau apie vaikų elgesio ir emocijų sutrikimus:

<https://neringa.lt/data/public/uploads/2022/04/vaiku-elgesio-ir-emociju-sutrikimai-7.pdf>

Rekomenduojami informacijos šaltiniai darbui su ypatingais vaikais

Autistiško vaiko pažinimas, priėmimas ir kompetencijų ugdymas: tėvystės iššūkiai ir emocinė parama sau

VšĮ "Abos centras" teikia ABA terapijos (ABA Applied Behavior Analysis) ugdymo paslaugas raidos sutrikimą turintiems vaikams. Pagrindinė centro vizija ir misija – padėti kiekvienam vaikui pasiekti savo maksimumą ir išmokti gyventi kiek įmanoma savarankiškesnį ir kokybišką gyvenimą. "Abos centras" – tai bendruomenė, kurioje kiekvienas vaikas yra laukiamas, priimamas, gerbiamas, gauna deramą dėmesį ir pagalbą.

<https://laimeseimoje.lt/seminaras/laimingas-as-ir-mano-vaikai/>

Tekstai neuroįvairovės žmonėms ir jų šeimoms aktualiomis temomis

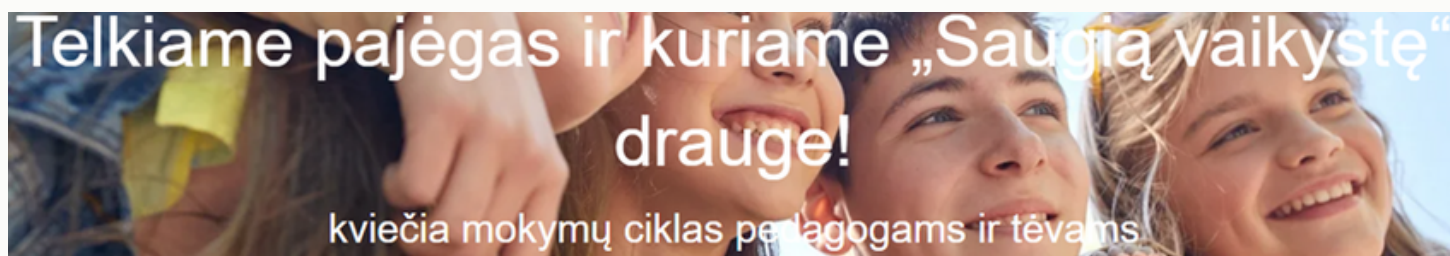
Mokslu pagrįsta informacija apie autizmą, ADHD ir kitą neuroįvairovę, bendruomenės narių patirtys, pagalba ir palaikymas vienoje vietoje.

<https://spalvotossmegenys.lt/tekstai/>

Pojūčiai ir elgesys. Kokią svarbą pojūčiai turi neuroįvairovės žmonėms?

Paskaita skirta visiems tėvams, susiduriantiems su neįprastu, iššūkius keliančiu vaikų elgesiu, emocijų reguliacija. Paskaitos lektorės papasakos, kaip galime padėti tiek sau, tiek vaikams – kasdienybėje, mokantis ir neįprastose situacijose – pažindami pojūčius, raidą ir poreikius.

<https://youtu.be/Bq1AigbwvBg?si=jQADux3prGkMYrWV>

Rekomenduojami informacijos šaltiniai darbui su ypatingais vaikais

Ieva Šuipė yra psichologė, psichoterapeutė kandidatė, organizacijos „Savanoriai vaikams“ vadovė. Teikianti psichologinę pagalbą vaikams ir paaugliams, konsultuojanti tėvus, vedanti tėvų grupes ir mokymus tėvams pozityvios tėvystės temomis. <https://mes-tevai.lt/about/>

Kauno rajono visuomenės sveikatos biuras
Sveikata - geriausia dovana

Vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros tikslas – saugoti ir stiprinti mokinių sveikatą, aktyviai bendradarbiaujant su jų tėvais (globėjais, rūpintojais). Uždaviniai: vykdyti mokinių sveikatos būklės stebėseną, ugdyti mokinių sveikatos gyvensenos įgūdžius, vykdyti visuomenės sveikatos rizikos veiksnių stebėseną ir prevenciją. Visuomenės sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo įstaigose vykdo visuomenės sveikatos priežiūros specialistas. <https://kaunorvsb.lt/vaiku-ir-jaunimo-sveikata/>

SOS
AUTIZMAS

Ilona Plavska atstovauja organizacijai „SOS Autizmas“, kuri rūpinasi autistiškų asmenų gerove ir įtrauktimi į Lietuvos visuomenę. Taip pat šviečia žmones apie autizmą per soc. medijas. Dalyvauja kaip pranešėja įvairiuose renginiuose susijusiuose su autizmo pažinimu. <https://www.sosautizmas.lt/>

VšĮ Švietimo pagalbos projektai teikiamų paslaugų vaikams su raidos sutrikimais kokybės gerinimas.

**ŠVIETIMO
PAGALBOS
PROJEKTAI**

<https://www.projektaisvietimui.lt/vsi-svietimo-pagalbos-projektai-teikiamu-paslaugu-vaikams-su-raidos-sutrikimais-kokybes-gerinimas/>

Mintys apie suaugusiųjų ir vaikų santykius, auklėjimą, kūrybiškumo skatinimą, emocinio intelekto lavinimą
<https://didelivaikai.blogspot.com/>

Rekomenduojami informacijos šaltiniai darbui su ypatingais vaikais

Asociacija „Kitoks vaikas“, žinodami, kad autizmo spektro sutrikimą (ASS) turintis neugdomas vaikas negali integruotis į visuomenę, inicijuoja didžiausius impulsus kuriant efektyvią ugdymo paslaugų sistemą, kuri veiksmingai padėtų vaikui ir būtų patogi šeimai.

<https://www.kitoksvaikas.lt/2022/12/10/raidossutrikimu-turintys-vaikai-svietimo-sistemojeko-tikėtis/>

Informacinis gidas, kuriame patalpinta informacija auginantiems ir dirbantiems su vaikais, kuriems įtariami ar nustatyti raidos sutrikimai. Nemokama pirminė konsultacija tėvams, įtarus ar nustačius raidos sutrikimą vaikui. Remdamiesi savo ir kitų tėvų patirtimi, teikia emocinę konsultaciją, kad padėtume tėvams nusiraminti, rasti išeitį, lengviau suvaldyti krizines situacijas. Taip pat yra pagalbinis gidas tėvams, nustačius raidos sutrikimą vaikui. <https://galiudezute.lt/autizmas/>

Skaidrės „Darbas su autizmą turinčiais vaikais“

<https://www.kpskc.lt/educacinis/psichologija/autizmas.pptx>

GALIŲ DĖŽUTĖ

Skaidrės „Darbas su autizmą turinčiais vaikais“

<https://www.kpskc.lt/educacinis/psichologija/autizmas.pptx>

Eglė Steponėnienė „Taikomojo elgesio analizė“, pristatomi elgesio ir emocijų bei autizmo spektro sutrikimų turinčių vaikų integracinės veiklos pavyzdžiai; taikomojo elgesio analizės principai. <https://www.youtube.com/watch?v=aNVvFgdUwOQ>

Taikomojo elgesio analizė ir principai: <https://augupozyviai.lt/taikomojo-elgesio-analize/>

Autizmas: kas tai ir kaip padėti autizmo spektro sutrikimą turintiems vaikams? <https://eduko.lt/autizmas>

TEACCH, ABA, PESC terapijų taikymas autistams ir intelekto sutrikimų turintiems vaikams. Kas yra autizmas? Pagrindiniai autizmo bruožai. Autizmo priežastys. Mitai apie autistus. Pagalbos būdai.

<https://dianaraubien.wixsite.com/kitasvaikopasaulis/teacch-programa>

Rekomenduojami informacijos šaltiniai darbui su ypatingais vaikais

Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikos pateikia informacijos rinkinius apie skirtingus sutrikimus turinčių vaikų raidos ypatumus: <http://www.vaikuligonine.lt/category/centrai/vaiko-raidos-centras/>

Lietuvos įtraukties švietime centras organizuoja nemokamas konsultacijas įvairias klausimais mokinio padėjėjams, pagalbos mokiniui specialistams ir mokytojams, taip pat organizuoja seminarus ir mokymus: <https://lisc.lt/>

Ugdymo įstaigos gali kreiptis pagalbą mokykloms teikiančius Nacionalinius centrus. Į ugdymo įstaigą atvyksta mobili specialistų komanda, kuri konsultuoja specialistus, dirbančius su vaiku tada, kai mokinio įtrauktis yra nesėkminga arba užsiregistravus konsultuoja telefonu:

Šv. Roko mokykla - <https://sventoroko.lt/konsultavimas/>

„Diemedžio“ ugdymo centras - <https://www.diemedziougdymocentras.lt/#/>

Nuotolinio mokymosi platforma „Ugdymo meistrai“ siūlo Mokytojo padėjėjų ir mokinio padėjėjų mokymo programą. Programa mokama. <https://www.ugdymomeistrai.lt/courses/darzelio-mokytoju-padejeju-rengimo-programa>

Vytauto Didžiojo universitetas siūlo Mokinio padėjėjo kvalifikacijos tobulinimo programą „Specialiosios pagalbos teikimas mokykloje“. Šiuo metu programa pasibaigusi, planuojama formuoti grupes po naujų metų. Programa mokama. <https://pti.vdu.lt/seminarai-kursai/>

Sostinės vaikų ir jaunimo centras organizuoja mokymo programą „Mokinio padėjėjo veiklos ypatumai“. Šiuo metu programa pasibaigusi, planuojama formuoti grupes po naujų metų. Programa mokama. <https://svjc.lt/tikrimokymai/mokinio-padejejo-veiklos-ypatumai/>

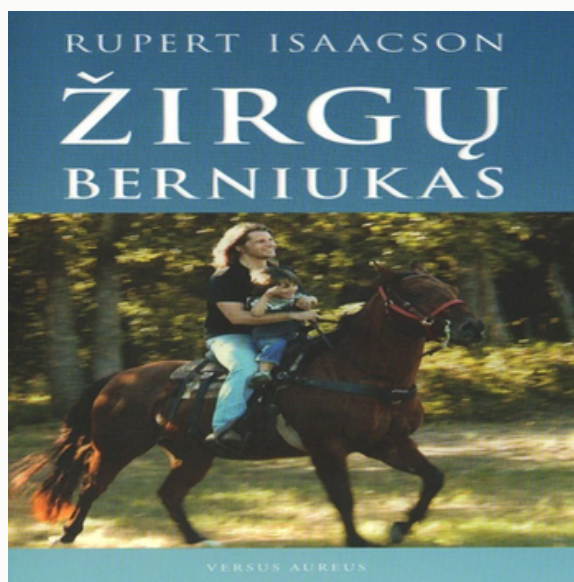
Mokinių, tėvų ir pedagogų nuomonės apie įtraukiojo ugdymo įgyvendinimą mokykloje tyrimas: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/12/Tyrimas_itraukusis_202206_compressed.pdf

Įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo bendro ugdymo mokyklose rekomendacijos: <https://vilniausppt.lt/wp-content/uploads/2020/11/REKOMENDACIJOS-galutinis.pdf>

Knygų rekomendacijos (grožinė ir dalykinė literatūra)

Autizmas nėra liga, tai kitokio žmogaus ypatybė – tokią filosofiją psichiatras Barry'is M. Prizant'as, padedamas žurnalisto Tom'o Fields'o-Meyer'io, pristato knygoje „Unikalus žmogus. Kitoks požiūris į autizmą“. Autizmo sutrikimą turintys vaikai ir suaugusieji, kaip ir visi žmonės, pereina kelis raidos etapus, tik savaip, kiek kitaip nei dauguma. Norint jiems padėti, nereikia jų „taisyti“, o paprasčiausiai bandyti juos suprasti ir tik tada keisti save – savo įsitikinimus ir požiūrį.

„Unikalus žmogus“ – tai gydytojo Barry'io M. Prizant'o gyvenimo darbas. Per 4 dešimtmečius jis padėjo tūkstančiams šeimų, kurioms teko susidurti su autizmu, ir kartu reikšmingai prisidėjo prie autizmą nagrinėjančių mokslinių tyrimų veiksmingumo. B. M. Prizant'o knygoje, kupinoje įdomių pavyzdžių iš jo kasdienio darbo, siekiama parodyti, kaip mylėti, suprasti ir palaikyti autizmo spektro sutrikimų turinčius žmones, kurie gyvena su mumis ar greta mūsų.

Tikra tėvo ir sūnaus autisto istorija sužavėjo daugelį skaitytojų ir žiūrovų: knyga išversta į 20 kalbų, BBC sukurtą filmą matė šimtai milijonų.

Tai tikra istorija, kurią ir pasakoja berniuko autisto tėvas. Mama psichologė ir tėvas žurnalistas pasiryžę labai daug kam, kad tik padėtų savo sūnui. Jau knygos pradžioje atskleidžiamos tėvų pastangos suvokti savo autisto sūnaus pasaulį.

Ruperto ir Kristinos sūnus Rovenas – autistas. Mylintys tėvai – gerai žinomas žurnalistas ir perspektyvi psichologė – pasiruošę nuversti kalnus, kad padėtų sūnui bent kartkartėmis pasijusti paprastu vaiku ir nors trumpam pažaboti siaubingus priepuolius. Tikra gyvenimo istorija užburia, sukrečia ir leidžia suvokti, ką tėvas iš tiesų gali padaryti dėl savo vaiko. Kelionė į tolimą Mongoliją, elnių augintojai, šamanai, gydūnai, Sibiro platybės – visa tai galop prisideda, kad šešiametis „grįžtų“ į realų pasaulį, bendruomenę.

Knygų rekomendacijos (grožinė ir dalykinė literatūra)

Dr. Aletha Solter knygoje „Vaiko gijimas po trauminės patirties“ rašoma, kad: „Tikslas yra sustabdyti agresyvių elgesį ir kartu padėti atsikratyti susikaupusios įtampos.“ Siūlo tokiu atveju pažaisti pagalvių mūšį ar panašų žaidimą, kur įtampa pašalinama per juoką. Ta pati autorė yra parašiusi knygą „Prieraišus žaidimas“, ten galima rasti naudingų idėjų.

Vaizdingai papasakotoje istorijoje apie miško gyventojus pagrindinis herojus Pelėdžiukas turi ne vieną autizmo spektro sutrikimui priskiriamą bruožą – akių kontakto vengimą, verbalinės ir socialinės komunikacijos sunkumų. Tačiau autizmo spektro sutrikimas todėl ir vadinamas „spektro“, kad jis pakankamai platus, o autistiški vaikai gali būti tokie pat kaip knygos herojus Pelėdžiukas, bet gali būti ir kaip Pelėdžiuko draugas Kolibris. Ši knyga yra puiki galimybė šeimoje ar ugdymo įstaigoje tiek su vaikais, tiek su suaugusiaisiais pakalbėti ne tik apie autizmo spektro sutrikimą, bet apie visų mūsų skirtumus, sunkumus ir stiprybes.“

„ADHD. Diagnozė ar supergalia“ (Anders Hansen)– ši knyga nagrinėja ADHD iš psichiatro perspektyvos ir siekia atskleisti ne tik šio sutrikimo sunkumus, bet ir jo galimas teigiamas savybes, kaip kūrybingumą ir drąsą.

„Dauno sindromas: patarimai tėvams ir specialistams“ skiriamas tėvams, auginantiems Dauno sindromą turinčius vaikus, įvairių asmens sveikatos priežiūros sričių specialistams ir pedagogams. Tikimės, kad ši knyga, kurioje ne tik specialistai dalijasi savo patarimais, bet ir savo istorijas pasakoja Dauno sindromą turinčius vaikus auginančios šeimos, bus naudinga gerinant specialiųjų poreikių žmonių integraciją ir atsakys į daugumą Jums rūpimų klausimų

Knygų rekomendacijos (grožinė ir dalykinė literatūra)

„Jutimai: kaip padėti sau ir vaikui“ autorė yra Tanya van Dalen. Tai knyga, skirta tėvams, pedagogams ir specialistams, norintiems geriau suprasti vaikų emocinius ir elgesio iššūkius bei pasiūlyti metodus, kaip padėti vaikams ir jų šeimoms.

Knygos pristatymas https://www.youtube.com/watch?v=Je_uH-hZyks

Knyga- praktinis vadovas, skirtas tėvams, pedagogams ir specialistams, siekiantiems geriau suprasti vaikų jutiminį pasaulį ir kaip jutimų ypatumai gali paveikti jų kasdienį gyvenimą. Joje pateikiami paprasti paaiškinimai apie jutimo sistemų veikimą, vaikų elgesio interpretaciją bei būdus, kaip kurti palankią aplinką, padedančią vaikams jaustis saugiai, valdyti emocijas ir mokytis. Knyga siūlo praktinių patarimų ir veiklų, skirtų vaikų bei jų aplinkinių gerovei stiprinti.

„Autizmas be kaukių. Atskleiskime naujus neuroįvairovės veidus“ (Devonas Price'as) – knyga apima autizmo spektrą, užmaskuoto autizmo reiškinį ir būdus, kaip autistiški žmonės gali atskleisti savo tikrąjį „aš“. Joje dalijamasi asmeninėmis patirtimis, moksliniais tyrimais ir patarimais, kaip kurti palankią aplinką neuroįvairovei.

Lynda Mullaly Hunt knyga „Žuvelė medyje“ (Fish in a Tree) Tai puikus pasirinkimas, ieškant būdų suprasti vaikų, turinčių specialiųjų poreikių, vidinį pasaulį ir iššūkius. Šiame romane pasakojama apie mergaitę Ally, kuri stengiasi paslėpti savo skaitymo sunkumus dėl disleksijos. Ji jaučiasi atstumta ir nesuprasta, tačiau, padedama naujo mokytojo ir draugų, pradeda suvokti savo unikalius gebėjimus ir įgyti pasitikėjimo savimi. Knygoje subtiliai perteikiama, kaip svarbu ugdymo aplinkoje sukurti palaikančią atmosferą ir padėti vaikams atsiskleisti nepaisant jų sunkumų.

Knygų rekomendacijos (grožinė ir dalykinė literatūra)

Lionel Shriver knyga „Pasikalbėkime apie Keviną“ (We Need to Talk About Kevin) Yra ir to paties pavadinimo filmas

Tai yra stiprus ir emociškai intensyvus kūrinys, kuris nagrinėja tėvystę, vaikų psichologiją ir visuomenės požiūrį į sudėtingas šeimos situacijas. Tai motinos, Evos, pasakojimas apie jos sūnų Keviną, kuris paauglystėje įvykdo žiaurų nusikaltimą. Knyga nagrinėja, kaip nuo ankstyvos vaikystės Kevinas rodė nenusipėjimą ir manipuliatyvų elgesį, bei kelia klausimus apie tai, kiek tėvai gali būti atsakingi už vaikų veiksmus ir kaip galima atpažinti ir spręsti elgesio problemas.

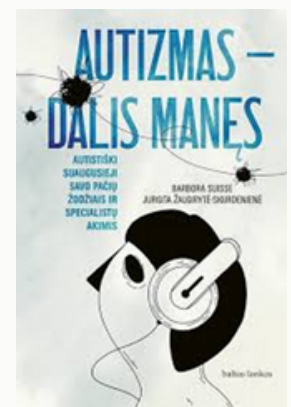
Knyga atveria diskusiją apie psichologinius ir socialinius veiksnius, lemiančius vaikų elgesio problemas. Nagrinėjama, kaip tėvų santykiai su vaikais ir jų auklėjimo metodai gali turėti ilgalaikių pasekmių. Knyga subtiliai atskleidžia, kaip visuomenė linkusi teisti tėvus dėl vaikų poelgių. Ši knyga nėra tiesiogiai apie specialiųjų poreikių vaikus, tačiau ji atskleidžia, kaip svarbu atidžiai stebėti ir spręsti sudėtingo elgesio problemas ankstyvame amžiuje. Knyga taip pat kelia klausimą, kiek svarbu turėti palaikančią ugdymo aplinką ir bendruomenę, kuri galėtų padėti vaikams, turintiems psichologinių ar emocinių sunkumų.

Socialinės istorijos yra efektyvi ir plačiai naudojama intervencija, skirta padėti autistiškiems asmenims geriau suprasti socialinį kontekstą ir skatinti teigiamus elgesio pokyčius.

Šis išsamus, aiškus ir paprastas vadovas parengtas prisidedant tėvams ir specialistams bei paremtas naujausiais tyrimais apie Socialinių istorijų™ efektyvumą.

„Autizmas – dalis manęs“ (Barbora Suisse, Jurgita Žalgirytė-Skurdenienė) – tai autistiškų žmonių pasakojimai, praturtinti specialistų komentarais apie autizmo iššūkius ir stiprybes. Knyga taip pat aptaria įvairius visuomenės požiūrio į neuroįvairovę aspektus.

Meninių filmų rekomendacijos

Rekomenduojami tematiniai meniniai filmai, kurie tinka darbuotojų ar darbuotojų-tėvų diskusijoms:

„Aš esu Semas“ - „I Am Sam“ (2001). Sam, vyras su intelekto negalia, kovoja už teisę auginti savo dukrą. Iškelia klausimus apie tėvų teisę, globą ir visuomenės požiūrį į negalias.

„Siaubingas penketukas“ - „The Peanut Butter Falcon“ (2019). Zach, vaikas su Dauno sindromu, pabėga iš globos namų siekdamas tapti imtynininku. Skatina suvokimą apie Dauno sindromo žmonių svajones ir gebėjimus.

„Žemės žvaigždutė“ - „Like Stars on Earth“ (2007). Indų berniukas Ishaan, turintis disleksiją, patiria sunkumų mokykloje, kol vienas mokytojas atpažįsta jo unikalius talentus. Puikiai atskleidžia mokytojo vaidmenį specialiųjų poreikių vaikų gyvenime.

„Stebuklas“ - „Wonder“ (2017). Berniukas Auggie, gimęs su veido deformacija, pradeda lankyti mokyklą ir susiduria su patyčiomis bei kitų vaikų baimėmis. Filmą atskleidžia jo šeimos pastangas palaikyti jį ir parodyti, kad kitoniškumas yra galia. Ugdo empatiją ir moko priimti kitokius žmones. Puikiai tinka diskusijoms apie toleranciją mokykloje.

„Merė ir Maksas“ - „Mary and Max“ (2009). Filmą apie netikėtą draugystę tarp mergaitės iš Australijos ir vyro iš Niujorko, mokantis, kad tikra draugystė nepaiso skirtumų. Jis ugdo empatiją, skatina priimti kitoniškumą ir puikiai tinka diskusijoms apie psichikos sveikatą bei toleranciją.

„Kolegos“ - „Colegas“ (2012). Filmą apie tris jaunuolius su Dauno sindromu, kurie leidžiasi į nuotykių kupiną kelionę, siekdami savo svajonių. Tai istorija apie laisvę, draugystę ir stereotipų laužymą, skatinanti įtrauktį bei gyvenimo džiaugsmą.

